

'ik beslis'

De wereld staat niet stil, zij verandert voortdurend. Dit creëert nieuwe mogelijkheden en uitdagingen. Vandaag nemen technologische ontwikkelingen met en voor de verwerking van persoonsgegevens in deze wereld een belangrijke plaats in, ook in de leefwereld van kinderen en jongeren. Technologie is een verrijking van hun leefwereld. Toch worden technologische ontwikkelingen vaak als een bedreiging beschouwd voor de privacy. Aan elke gegevensverwerking zijn immers risico's verbonden op het vlak van privacybescherming. Wanneer er echter bewust en verantwoordelijk wordt omgegaan met persoonsgegevens van zowel zichzelf als van anderen, kunnen kinderen, jongeren en hun ouders vertrouwen hebben in deze nieuwe technologieën en genieten van de vele positieve mogelijkheden die zij bieden.

"ik beslis" is dan ook gefundeerd op het uitgangspunt dat de bescherming van de privacy van onze kinderen en jongeren pas dan kan slagen wanneer zij zich bewust zijn van hun privacy en van die van anderen. Daarom zijn de website www.ikbeslis.be en alle projecten van 'ik beslis' erop gericht jongeren te tonen hoe ze zich een privacy-vriendelijke attitude kunnen toe eigenen, voor zichzelf maar ook ten aanzien van de anderen. Het ondersteunend team achter het "ik beslis"-project bestaat uit een groepje medewerkers van de Privacycommissie, allen met verschillende achtergrond maar met één gemeenschappelijke overtuiging, jongeren moeten worden gestimuleerd bij de ontwikkeling van hun privacyreflex.

Het centrale informatieproduct van 'ik beslis' is haar website www.ikbeslis.be. Deze website bevat informatie rond de bescherming van persoonsgegevens op maat van 4 doelgroepen: kinderen, jongeren, ouders en het onderwijs.

Omdat ook ouders en scholen met heel wat vragen zitten rond de privacy van hun kinderen en leerlingen, wil 'ik beslis' ook voor hen een bron van informatie zijn. 'ik beslis' wil hen daarenboven ook, als voornaamste actoren in de opvoeding van kinderen en jongeren, stimuleren om bij te dragen aan de bewustwording rond privacy bij kinderen en jongeren.

1 'ik beslis' in 2014

Ook in 2014 was het doel van het 'ik beslis'-project om kinderen en jongeren bewust te maken van het feit dat ze bij hun (online) activiteiten hun privacy kunnen beschermen als ze dat wensen.

Veel van de acties die dit jaar ondernomen werden, hadden net als vorig jaar, de bedoeling om 'ik beslis' en haar boodschap bij de kinderen en jongeren wat meer onder de aandacht te brengen via het onderwijs. Zo werd het lespakket "Net op 't net" gelanceerd, werd er deelgenomen aan de privacy-campagne "Wie ben ik online?" van het Vlaams Departement Onderwijs en Vorming en werden alle pms-centra van het land aangeschreven.

Een vaststelling van het 'ik beslis'-team is dat de meeste initiatieven die kinderen en jongeren willen informeren rond privacy focussen op het gebruik van sociale media en online privacy. En dit is meer dan terecht. Heel wat jongeren zijn immers actief op sociale media: 89 % van de 12-18-jarigen en 35 % van de 9-12-jarigen een Facebookprofiel hebben (cijfers afkomstig uit onderzoek van Apestaartjaren).

Maar "jongeren en privacy" is meer dan louter het evenwicht tussen de privacyrisico's en de positieve mogelijkheden die sociale media rijk zijn. 'ik beslis' probeert ook andere aspecten rond privacy en jongeren te belichten. Zo werd er in april 2014 een studienamiddag georganiseerd in samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat van Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen. Het onderwerp: "Kinderen uit beeld verdwenen?"

In wat volgt wordt een overzicht gegeven van de verschillende 'ik beslis'-initiatieven die in 2014 werden verwezenlijkt.

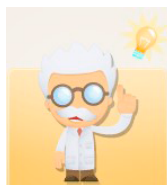
1.1 Herwerking themablok "Sociale netwerksites"

Heel wat kinderen en jongeren actief zijn op sociale media, maar uit EMSOC onderzoek blijkt dat hoewel jongeren wel beseffen dat sociale media privacyrisico's met zich meebrengen, ze zich er veel minder van bewust zijn dat deze privacyrisico's ook voor hen zelf, de zogenaamde "digital natives", gelden. Bovendien ondernemen jongeren vaak niets om hun privacy beter te beschermen omdat ze geloven dat ze toch niets kunnen beginnen tegen de grote internet-bedrijven zoals Facebook.

Om deze reden heeft 'ik beslis' op haar website het themablok "Sociale netwerksites" herwerkt. Naast nieuwe informatie over hoe het komt dat sociale netwerksites bijna altijd gratis zijn, proberen we hen ook concrete tips aan te reiken over hoe ze hun privacy online kunnen beschermen. Met tips over hoe een goed wachtwoord te vormen, informatie over het gebruik van de privacy-instellingen van sociale netwerksites en het welbekende credo "denk na voor je iets online zet", probeert dit themablok duidelijk te maken dat jongeren wel degelijk zelf kunnen beslissen wat anderen online over hen te weten kunnen komen.

1.2 Het privacy-laboratorium – een project in samenwerking met Emsoc en het Vlaams Departement Onderwijs en Vorming

"Maar hoe werkt dat dan, die privacy-instellingen?", "ik begrijp niet hoe ik de privacy-instellingen op sociale media moet gebruiken", ... vele jongeren (maar evengoed ook volwassenen) maken geen gebruik van de privacy-instellingen die sociale netwerksites ter beschikking stellen. Misschien omdat ze niet weten dat deze bestaan, maar evengoed omdat ze er niet mee kunnen werken. Jongeren louter vertellen dat ze de privacy-instellingen op sociale media moeten gebruiken, is dus slechts het begin.

Daarom ontwikkelde 'ik beslis' het privacy-laboratorium. Dit is een initiatief dat op zichzelf staat, maar tevens ook werd gebruikt voor de campagne "Wie ben jij online?" van het Departement Onderwijs en Vorming Vlaanderen. "Wie ben jij online?" was een campagne over online privacy voor klassen van de 1ste graad secundair. De campagne liep van 16 oktober 2014 tot 15 januari 2015. Aan deze campagne was ook een wedstrijd gekoppeld. Een van de wedstrijdopdrachten was het "Privacy Lab" van 'ik beslis'.

Het privacy-laboratorium staat onder leiding van Doctor Weet@I. Een onderzoeker met een missie: het beschermen van de privacy van kinderen en jongeren. In zijn laboratorium doet hij onderzoek naar verschillende privacy-risico's op sociale media en probeert hij voor deze risico's oplossingen uit te werken. Hierbij heeft hij echter de hulp nodig van jonge onderzoekers...

Deelnemende jongeren (alleen of per klas) moeten verschillende privacy-problemen opsporen die ontstaan bij gebruik van sociale media en moeten daarvoor oplossingen zoeken. Deze oplossing moet op een creatieve manier (een screencastfilmpje, een collage, een PowerPoint, ...) verwerkt worden tot een heldere en correcte probleemoplossingsinstructie. Een instructiefilmpje zet hen op weg.

Omdat deze probleemoplossingsinstructies door jongeren zelf worden gemaakt, zullen ze aansluiten bij hun leefwereld en zullen de oplossingen op maat van jongeren zijn uitgewerkt. Zo kunnen leeftijdgenoten gebruik maken van hun tips om hun privacy op sociale media beter te beschermen zodat ze ten volle kunnen genieten van de mogelijkheden die deze platformen bieden.

Ter ondersteuning van het privacylaboratorium liet 'ik beslis' in samenwerking met Emsoc hiervoor 3 filmpjes maken, een realisatie van Mediaraven vzw.

Het privacy-laboratorium en bijhorende filmpjes (zowel beschikbaar in het Nederlands als in het Frans) zijn terug te vinden op de 'ik beslis'-website, bij de doelgroepen jongeren en onderwijs.

1.3 Publicatie lespakket Net op 't Net

Het 'ik beslis'-team werkte een volledig lespakket uit dat zowel kadert binnen ICT-educatie, Mediawijsheid en wereldoriëntatie. In het lespakket "Net op 't Net" werd rekening gehouden met de leeftijdseigenschappen van kinderen uit de 3de graad van het basisonderwijs. Het is opgebouwd rond drie luiken. Een eerste luik spit het concept privacy uit, het tweede luik is een komisch, educatief toneelstuk Net op 't Net (een productie van Paco productie op vraag van de Privacycommissie), en het derde luik moet jongeren bewust maken van hun privacy bij onlineactiviteiten en van de mogelijkheid die te beschermen als ze dat wensen. Dit lespakket werd uitgetest en aangepast naar de bevindingen van de leerkrachten van het 5de en 6de leerjaar van de Vrije Basisschool Kruishoutem, die bereid was te fungeren als proefschool. In juni 2014 werd dit lespakket gepubliceerd op de 'ik beslis'-website en gepost op het lerarenplatform "Klascement.be". De scholen werden eveneens via een mailing van die publicatie ingelicht.

1.4 Symposium "Kinderen uit beeld verdwenen?"

Kinderen en jongeren komen in beeld in verschillende media: ze nemen deel aan documentaires en reality-tv, hun verhalen verschijnen in kranten, tijdschriften en online. Zo krijgen ze een stem en de buitenwereld krijgt inzicht in hun leefwereld. Maar hoe vanzelfsprekend is dit? Welke rol spelen journalisten, programmamakers en nieuwsmakers hierbij?

Op 28 april 2014 organiseerde de Privacycommissie in samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat van Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen een symposium rond het thema "kinderen en jongeren in de media", dat zich specifiek richtte tot journalisten uit de geschreven, visuele en auditieve (online) media alsook tot reportage- en documentairemakers.

Diverse sprekers kwamen volgens een TED-formule aan bod. Vanuit de Privacycommissie kwamen 3 sprekers aan bod. Willem Debeuckelaere, voorzitter van de Privacycommissie, gaf het startschot

met een inleidend betoog, waarna twee leden van het 'ik beslis'-team spraken over het recht op vergetelheid van kinderen in de media. De Kinderrechtencommissaris sprak het over Artikel 433*bis* van het Strafwetboek dat verbiedt om kinderen of jongeren die onder een maatregel van de jeugdrechter staan, herkenbaar in beeld te brengen. Het kinderrechtencommissariaat krijgt hieruit voortvloeiende klachten en vragen van diezelfde kinderen die zich hierdoor niet gehoord voelen.

Waar 'ik beslis' aandacht vroeg voor kinderen die uit beeld willen verdwijnen, focuste het Kinderrechtencommissariaat op kinderen die uit beeld verdwenen zijn, maar toch hun verhaal willen kunnen brengen.

Naast de spreekbeurten van 'ik beslis' en het Kinderrechtencommissariaat, kwamen ook twee gastsprekers van het Kenniscentrum Kinderrechten en de Onderzoekseenheid Recht en Informatica Katholieke Universiteit Leuven aan bod. Deze bijdragen focusten op respectievelijk een studie rond de impact van negatieve mediabeeldvorming op het zelfwaardegevoel van Vlaamse kinderen en jongeren en zelfregulering door de pers.

Een samenvattende video is te bekijken op de 'ik beslis'-website (doelgroepen ouders en onderwijs).

1.5 Mailing PMS-centra

Nadat vorig jaar alle scholen werden aangeschreven, lanceerde het 'ik beslis'-team in augustus 2014 een mailing naar alle PSM-centra van het land. Met die mailing werd getracht om het 'ik beslis'-project een grotere naambekendheid mee te geven in de onderwijssector. 'ik beslis' zet in op het onderwijs omdat het één van de voornaamste informatiekanaalen voor kinderen en jongeren is. De website 'ik beslis' heeft dan ook een heel ruim en op de praktijk gericht informatieaanbod rond jongeren en privacy dat bijzonder bruikbaar is voor leerkrachten en opvoeders. Naast kant en klare lespakketten, is er veel nuttige en praktische informatie te vinden over de manier waarop kinderen, jongeren, ouders én leerkrachten zich een positieve, privacy-minnende, online-attitude kunnen eigen maken. Dit alles wordt vergezeld van grappige en informatieve filmpjes.